

ABAKYĀ DÒ COVID-19 NGAŌHTULWAĬ AÒ-AKHLAŎ LAHAN

1. Tapandăn Covid-19 tathū
dò ngaǒ phlu htulwai̍ lahan.

Bakyădò Covid-19 ngaðhtulwaī aò-á khlò̄ lahan

Tapandän Covid-19 tathū dò baphlu ngað htulwaī lahan.

1. Basai Covid-19 tapandän tathū taimè bathei dò ba nirwailaiyað tamă.

Basai tapandän tathū tamämè batheiba r̄ikað nè. Raðbasai, mwaī hankhautabē in ta aðsaðaðoma (WHO) aphon phiyékhlon tapandän tathū. Tathūkaðmè-

1. Britain s̄kān dò India s̄kān mahtan Covishield,
2. Britain s̄kān mahtan AstraZeneca,
3. American s̄kān mahtan Pfizer, Moderna, Janssen,
4. Khi s̄kān mahtan Sinopharm (Beijing Institute of Biological Products CōLtd), CoronaVac (Sinovac mè prathei a) lahan prei nu.

Sinopharm (BIBP) dò Sinovac tathū lahan nu, hankhautäbein taaðsaðaðoma phon taihtanyað prei beī 2021, Maylă dò Junelă mwaī ayðaukhlōn akhein ka ibada nu. Khi s̄kān mahtan dò India s̄kān mahtan tapandän tathūmè, Hankhau tadäbein taaðsaðaðoma aphonmè bao-u dò taphiyé cð aðmð nè. Dòthä tapandän tathū alü aha talanklan að/cð að, ta taorä kalan að/cðað, tapranyað Kalansai tathū kalän aðrä aðrwaī að/cðað, pra saitathū caðmu lahan nuleī prathei prada lahan mwaīcðmwaī tanirwaī ukaðmè abakyålaðprei nu.

2. Basai Covid-19 tapandän tathūmè arahänklöndaba yakað da cwâima.

Hankhautadäbein taaðsaðaðoma aphon (WHO) bao-u phiyékhlon Covid-19 tapandän tathū lahan pandänbada mè---

	Covid-19 tapandän tathū lahan	Rahänklonda takhanba Covid-19 tasäkrön	Rahänklon da Covid-19 tasähandau
1.	Pfizer by BioNtech Comirnaty	91.3 %	95.3 %
2.	AstraZeneca-University of Oxford by SK Bio	76 %	85 %
3.	Covishield by SII	66.7 %	92 %
4.	Janssen by Johnson & Johnson	72 %	86 %
5.	Moderna	>90 %	>95 %
6.	Sinopharm by Beijing Institute of Biological Products Co Ltd	79 %	Takwanrwíklonyað Cð að
7.	CoronaVac (Sinovac) by Sinovac Biotech Ltd.	51 %	100 %

* Tapandān Covid-19 tasă tathū mè arahānklōnda tasāhankrōn aò da taiblānmè, tasăka cōhtūdanu arahānklon padibada cōdakhaucă saihtaă tapandān Covid-19 tasă tathū bahtaă tai nathān, baraīcăda Covid-19 tasākrōn mwaī mabau dò niphū khaplōn cōn,ba cānblān cidein dò baobli syāntaă cēkān (20) dò sū,ba aòpă dò praphonthā nu, ba nidein macă ba nè.

3. **Tapandān Covid-19 tasă tathū asaida mè pra tarālahan.**

Tapandān Covid-19 tasă tathū nu praba hō (18) nein alākhau lahan saida taiblānmè,

- Tasă rănaădakhlōn pramatama tathū ho aphon lahan dò
- Covid-19 tasă bahtümè prasăsaò lahan (pra amōnnein mōnlă dau lahan, tasă kăru aòklōnyaă Lahan) nu basaiphiba arīkaōklōn ka, pra theitalahan phitheingăyaă prei nu.
- Pra thwīhtankhau, săsūsyūn, thá ti tasă, thau, thyūn dò lī tasă aò lahan dòthă prasăngi tasărănaă aò blānmè aò nicaōmō lahan (naidò (HIV) tasăthū aò dò pra aōklon (ART) tathūphlon lahan) răbasai tapandān tathū nè.

4. **Pra tarālahan ră cōbasai Covid-19 tapandān tathū.**

- Kanaă arănaăbahă Covid-19 tasă lahan (bacōma) Covid-19 tasă aò/cōaò yū-an cōda lahan.
- Picăphao mōnneinlan (12) kală (Basaida mè Covid-19 tapandān tathū hō dò ră cōbasai mōnnein (18) nein kală tapandān tathū lahan)
- Pra mwai tasăkaò aoyaăhă dò acōradò tathū (dā) lahan.
- Arī sai tapandān tathū cōrayaă Lahan.
- Maōphūdănhă lahan (tapandān tathū anănkăhă) răcōbasai tapadān tathū.

Pra mwai tasăkaò aoyaăhă dò acōradò tathū (dā) lahan rădōbasai tapadān tathū mè bahtulwai niswī răbadò pra saiba tapandān tathūcaòmu saōka. **Pra maōphūdănhă lahannu**, barănaă Covid-19 tasă taimè htăhtanda tasădausăhan dò arănaă dathă abakyă phădau tasărai aoleida khaucă baphiba tapandān, blānmè praphădau lahan anănkăhă cōnaă lanklan kwanmăimă khaucă, rădō abakyă basaiba pramaōdănhă tapandān tathūmè bahtulwai niswī ră pramalaklanda taaōhai aōbaă caòmu (sarawūn) nè.

5. Tayútthei basai Covid-19 tapandän tathūmè naúbada taraő dò takaitapyá aò tamá.

Bao-u dò maba a basaibabwái tapandän tathūmè naúbada taraő aò ta-ű.

- ✓ Htú tasåsaò Covid-19 dò tathú yólan phyûnlanban.
- ✓ Rånaú Covid-19 taså dò tarånaú ngòn akåru nulé yólan phyûnlanban.
- ✓ Bakyådò Covid-19 tasåthû phathå lahan nulé pandanba.

Ükhaucå tapandän tathñnu, acõ rahanpandänbada taså (100) yakhau acå, pralau amõnnein mõnlå, tasåkaò karwi aò/cõaò, khükhan å talaö ūkaü alåkhau nu, htühtanda tapandän pwñnkhou tasåthû råda (Breakthrough infection). Saihtaü babwåihå tapandän tathû blånmè pralahan aphon nu, anaúbada taså nè. Ümè mwåi tapandän taså tathû takan-aú pwñnkhou takådò (Vaccine breakthrough cases) prei nu.

Ükhaucå basaihtaühå tapandän tathû nathñ,nåntataö Tapandän khlaikrøn mwåi,basõnba niphü khaplõncõn, bacånblan cideïn laplõn lablan, ba aòcõnyü cü 6 plå, ba aòpå dò praphonthå nulé ba nideïn maba thayån.

Tapyålahanmè saihtaü tapandän tathû kein, så,thålütaphrî, èin laö nån tapra, kalånsai tathû såhtan, lihtan dò yaòhtan htühtanda ta ūraú.Aò-a pra (2) daö nu, tasåhaiceinblan.

6. Tayútthei beīsai tapandän tathûkhein bamatarå.

Rå cõsai tapandän tathûkhein

- Ba aòhailü dò ba aòsaòaòmaba. (ba cõ aòsaòaòma mè cõrasai tapandän tathû)
- Tasåkaò anånhå aõklonyaö tathû lahanmè, rådò sai tapandän tathû khein ba sõnkaiba.
- Tamapyûlan yólan khön å tathû mwåi, Steroid tathû dò cancer tathû ba aõklon taimè, niswñtaúba saôyaö caòmu (sarawûn) saôka.
- Nån tasåkaö karwi ba aò (bacõma) sõnklon tathû aõ ba aò taimè, rådòsai tapandän tathûkhein taihyñyaö pra saiba tathû lahan ka.

Rådò sai tapandän tathû dò saihtaü khein

- Htüda takhõntaä mwåi sa an,thõndõntalå, taphaõtatha ba an racüsaô ka.
- Basõnkaï ta aõ thi (madwañnkaï nånkaü sú lahan dò prao da akhaucå nu)

- Ān u ta c᠁ anbalakhan sa-an, taphutakra tath᠁ lahan, c᠁ba an c᠁bat᠁ usa᠁ ka. (baht᠁htan ta c᠁rāmè ta ūka᠁ khaucăya? Tapandăn tath᠁ khaucă ya? Bao-u kapănyă da nè.)

Saihta᠁ tapandăn tath᠁ khein

- Bei᠁ saihta᠁ tath᠁khein mè, nǎn dò ba òpa᠁ udaòcŭ mini (30) d᠁ tath᠁ho akalăn ka. (tath᠁ c᠁ră ciyakrōn mwai᠁, thwîpòn lanhtòn, thâhwa prai᠁, thahaò kati, nǎn thăpra katha, alikrōnhtan, mai᠁lă yaò bahtûmè ayĕdau bakhwaiprai᠁ bada anănkhu᠁ prei nu.
- Sai tapandăn tath᠁ kalăn nu, makai᠁ kac᠁oyaòhtan dò tasă bayôlan anănkhu᠁ nu, bapwîba dò s᠁khlao sa᠁ ka.
- Balobamè aòhailu᠁ hyûnka᠁ lada᠁ nûda᠁ ka. Aòmîkao ka.
- Taklantapyă saò (manai᠁--- gwânsu᠁, daò sein, khrai, ya᠁ taba᠁htaû, htyu᠁n bôlön, phlei s᠁udei, plăn bôlibô lahan) dò bahtaûkhòn htaü-ă tapheitama lahan, badaûba (7) da᠁ aka᠁.

7. Basai tapandăn Covid-19 tath᠁ d᠁mă

Tapadăn tath᠁ alăasa ka aò lanklan kada nu,

- Amwai᠁ ayw  n tadancein Covid-19 tapandăn phida ta   makhan aphon/company
  - Abakyă tapandăn tath᠁ anănkhu᠁, saiht  nya᠁ tako  takhlau talanklan kalăn. Ta philaicein talanklan aò.
  - Bei᠁ sai tath᠁ khein, abakyă tarah  nklon tan   tamalan aò.
  - Abakyă tapandăn tath᠁ tamalankrōn anănkhu᠁ na  ba thindăn dò pra thei prada aò.
  - Tayu᠁-  n th  lanklanba prasai tath᠁, na  da kalăn nu r  basai n  .
- Bac᠁ba tapand  ntath᠁ talanklan kac᠁na  , kahtanpyă da n  .

8. Tapandăn Covid-19 tath᠁ alăasa a  dale  n ta  ma.

Tapandăn Covid-19 tath᠁ m  , kw  nthu᠁ rauhtanba tapandănlahan akhaucă, anănthu᠁ alăaha m   a  dale  n tam   taic᠁da d   bao-u hty  n-u laom   Prei nu.

9. Tayūthei Khi sūkān mahtan Sinopharm CoronaVac (Sinovac) dò India sūkān mahtan Covishield arīkai.

	Sinopharm (BBIBP-CorV)	CoronaVac (Sinovac)	Covishield
Amahtan company	Beijing Institute of Biological Products CōLtd	Sinovac Life Sciences Co., Ltd	Serum Institute of India Pvt Ltd (AstraZeneca company dò Oxford taphali tōnlǔdaukyò mahtanblon
Tapandān tathū amyan	Malanphli tasāthū (Inactivated virus) mahtan	Malanphli tasāthū (Inactivated virus) mahtan	Thū mwāi yaǒlai tasāthū (viral vector) mahtanthă khulatōn
Rahǎn taonaň kalǎn	2 taň 8 degree Celsius akaň (Kònkhau ta aòpaň udaò tatheingă pa)	2 taň 8 degree Celsius akaň	2 taň 8 degree Celsius akaň
Basaiba akhein	2 blan (saihtaň arīkaň lablan htaň 3 sadň taň 4 sadň saithă anaὸ lablan)	2 blan (saihtaň arīkaň lablan htaň 2 sadň taň 4 sadň saithă anaὸ lablan)	2 blan (saihtaň arīkaň lablan htaň 4 sadň taň 6sadň (bacǒma) 8 sadň taň 12 sadň akaň saithă anaὸ lablan)
Takhanba tasă ciyakrǒn anānkhū tapandān	79 yakau (sai tathū tanaὸlablan taň 14 daň kahti)	51 yakau (sai tathū tanaὸlablan taň 14 daň kahti)	66.7 yakau
Tapandān Covid tasăsaὸ	Kwanrwň cwăń-u cň aὸ mő	100 yakau	92 yakau
Hankhau tadăbein ta aὸsaὸ aὸma ayědau anānkhū sōnklon talălan	talălanhtaň	talălanhtaň (1 June 2021)	talălanhtaň (16 Febuary 2021)

Batheiklonyaő Akăru lahan	<ul style="list-style-type: none"> • Saida mőnnein (18) hтан alăkau • Saida maňnŭ lahan • Mađdōn lahan anănkhuň takwănrwi cwăń-u cõaòmõ akhaucă basaiphi mađdōn anănkhuň tapandăn taimè bakyanyu taraő, takaī dò basaiba.
------------------------------	---

Sinopharm tapandăn tathû mè thyňnsadî cõbwař dòsaibahtaň nûblan lablan taimè, anaò lablan anănkhuň tăcõbasai pè. (bacõma) tasai tathû nûblan lablan anănkhuň bapwûnkaī (4) sadî taimè basaibakhein basai phrař mè araõkhlõn nè. Tapandăn tathûmè ră basai nûblan pratheingă lahan phîtheiyaõba prei nu.

Tabasai tapandăn tathû ukaümè baphîcôn akhein cwaimă mè bao u dò plađ u mõ preinu. Kanai mwai Covishield tathû basai akhein babwaicôn mè 8-12 sadî nu. Tamwaī bapwûn 12 sadî mè cõbasaiblan lă akahti dò sailai nûblan lablan mè daprei. Nän kalăn aò dò tapandăn tathû nûda makhein dò basař lai tapandăn tathûsaôyû prei nu.

10. Htû Covid-19 tasă bahtaňmè cõsai tapandăn tathûmè aòdaya.

Htû Covid-19 tasă bahtaňme cõsai tapandăn tathûmè aòcõda. Mară taimè pra acănbilan lahan taiba tasă bahaiceinblan batai blänmè, arahänlonda taubéi makhein nu, theilaklan cõda takhaucă preinu. Tahtühtanblan mè aòda asyanklõn batai nathăñ, Covid-19 tasă rănař ceinblan da mõ nè. Taplađ ubyan akař Covid-19 tasă pra haiceinblan lahan basai tapandăn tathû taimè, khükhan ä nu anaňraõ ceinblan daukhlõn nu, usûbaprei nu.

11. Pra ahtühtaň Covid-19 lahan răsaiblan tapandăn tathû beimakhein.

Pra akhannaňba Covid-19 tasă lahan, tasă haiceinblan dò tasă kacõrănař ngòn akaru lahanpè akhein -

- Pra asasyanyň lahan khannaňba tasă ciyakrõn arõkađ dađ 10+ tasă lanhtaň naò la dađ dò
- Pra khanba tasăsaò lahan khannaňba tasă arõkađ aò 20 akař lasai Covid-19 tapandăn tathû danè.
- Pra khannař takhwai thwîsûkhă lahan, dađ 90 bapwûnmè raõsai danaò tapandăn tathû nè.

12. Saihtaŭ babwai^v Covid-19 tapandăn tathū khein, khòn ă mwai^v khūkhan pandăn mè htan/cōhtan ya patheibau, babao-u dò (Antibody test kit) tara lamað mè dacðda ya.

Cðda. saihtaŭ tapandăn tathū dò kanaŭba khūkhan ă kalānkaba katheiба nu, tabau-u dò antibiotic tara da cðda nu pratheikhau theingă lahan taphîtheingă bamè cð aò mð. Taramwai^v antibiotic ūki mè, arinu râbahð Covid-19 aò/cðaò ta bao-u yð ciprā.

13. Sai Covid-19 tapandăn tathū ar̄kaðblan htaðkhein bahtaðlai tasai nðblanlablan kheinmè Covid-19 tasă ciyakrðn (manaidò- să,thakhu,thahað) ba aðmè raðsaida ya.

Tasai ciyakrðn aò akheinmè cðbasai talain Covid-19 tapandăn tathū ka. Tasă bahaiceinblankhein raðbalaisainaò tapandăn tathū nè.

Pra khanba Covid-19 tasă lahan aðpaðsai tapandăn tathū akhein pha u dð ngaðhtulwai^v aklan 11 ka.

14. Saihtað Covid-19 tapandăn tathū ar̄kað lablan (1st dose) Covid-19 htûhtað bahaicein mè saithă nðblanlablan (2nd dose) daya.

Sai tapandăn tathū nðblanlablan (2st dose) da. Blänmè nănnăñkhð Covid-19 tasă ciyakrðn ba aò taimè, sai tapandăn tathū ngaðtatheingă mè pha u dð ngaðhtulwai^v aklan 11 ka.

15. Mðnnein 60 lâkhau thyûn tasă, thá, thwî htankhau, sâsûsyûn tasă að lahan dò tasâkalað aðyað lahan, basai Covid-19 tapandăn tathū mè anaðbada takaitapyä (side effect) da tarä. Raðsaida cðda tapandăn tathū ya tayð thei.

Thyûn tasă, thá, thwî htankhau, sâsûsyûn tasa,lí tasă aòlahan cðkamð mðnnein 65 htan alâkhau lahan, bahtû Covid-19 tasă taimè anaðlai khanba tasâsaða akhaucă, tapandăn tathū anâñkhð raðbaphî r̄kaðnu hankhautabein taaðsaðaðma aphon phî ngaðtheingă prei nu. Úkhaucă basaiba tapandăn tathû ba aðmè rað laisai taleinlaðsað htað r̄dò cðsai tapandăn tathû nu bataibayað Prarahânyð taaðsaðaðma pra saitathû sað ka.

Tapandăn tathû tahtanpyä lahan (saiklôn tathû kalân nu să, yað, tasânað) nu, nikâ htûda manâi ngòn karu lahan nu. Nän nâñkhð tasă aðyað lahan nulei^v aloba bakhwai laklan nè.

16. Tayūthei pra (HIV) thû aò lahan dò pra að (ART) tathû lahan, sai Covid-19 tapandân tathû da/côda.

Aò á raњ Covid-19 tapandân tathû ūkaúmè ta bao-u pra arânaњ (HIV) tasâthu alâkhau aòprön. Ta bao-u aklan asân côbabwaњmô blänmè kanaikhein nu, hankhau tadâbein taaòsaòaòma aphon phiyéhtan mwai tapandân tathûnu, pra arânaњba HIV tasâthû lahan anânhhû naňba tapandân nè. Anaòthâ Covid-19 tapandân tathû mè, thâ cômahtan dò thû thámyňn akhaucă, bamwai khòn ã yôlan pyûnlan laswîswi mèri tasârânaњ kalân bayônbană côaò da tai ta-ü nu. Covid-19 tapandân tathû dò ART tathû adicôn nu, alüasa talaitacein cô aò da akhaucă sai tapandân tathû bahtaň nathän ašlaithâ ART tathû mè kadalei mõnè. Manař CD4 Count aòsyâ nai pra khukhanâ yôlan lahan nu, Covid-19 tapandân tathû alâkhau nâncă talaóceinblan aòsyâ taida blänmè abakyâdò ta ūraň aklanasân nu kanaikhein nu ucôsû ba mõ. Akäru sükân CD4 ablontakhyûn (CD4 Count) 200 cubic milimetre kalâ pra lahan nu, raõsai rîba tapandân tathû nu saunân tyanklõn bayaõprei nu. Tanař pra nân khukhan âlan lahan dò tasâ akäru aòlahan raõsai rî tapandân tathû nu, pra theikhautheingâ lahan taiyaõba prei nu.

17. Bei aðklôn takandânphûdõn tathû khein, sai tapandân Covid-19 tathû da/côda. Sai tathûhtaň bei mákhein aðceinblan takandânphûdõn tathû da.

Pramu maðdõn lahan bei aðtakandân phûdõn tathûkhein pra acânblan lahan taiba basai tapandân Covid-19 tathû mè da. Blänmè pramu aðklôn tathû ūkaú rîkabasai tapandân tathû mè tathû arîkai taraõ dò takai mè bahtu dò niswîrî pratheingâ arahanyň taaòsaòaòma lahansaô ka.

Mwaidõ tabao-u akaň tapandân tathû lahanmè amakhlonkaïda thwî akhaucă, ulaoba prei nu. UK sükân tabao-u akâ thän 20 akaň prasai tathû 79 pra thwîkhaò dò thû nu usûba prei.

Tacôbakyâ dò tapandân nithû mwai tamadân taphûdau tathû pramu aðklôn lahan nulë, thwîkhaò tabayû anânhhû usûba. Pramu að tapandân taphûdau tathûphlon lahan pra 10000 mè, 2 pra aòda dò pra að tathûanânhhû 10000 nu, aò da 5 pra taň 10 pra usûba preinu. Tabao u ukimè cômwař Covid-19 tasâ ta ulaõ anânhhû.

18. Basai Covid-19 tapandân tathûmè naňphao Côda nu, amwaiya?

Cômwař kô. Kanař hankhau tâbein taaòsaò aòma aphon taphinän tapandân tathû ūkaúnu, acôma didânda taphûdau phaocă anânhhû laswî.

19. Sai tapandăn Covid-19 tathû bahtařmè phුdau ceinblan ada?

Da. Covid-19 tapandăn tathû ūkaunu, acōma didănda taphūdau phaocă anānkhū laswī. Thēthe nulě cōaò lakhan. Sai tapandăn tathû bahtař nathän rāhtüda tabayôn nulě cōbadaū tapandăn tathû. Australia sūkän kaŭ tablaō u klă, acōma didănda taphūdau phaocă anānkhū laswī theibaprei nu. Dòthä anaölai ahtüda ciyakrōn ka aonu, u cōsūba dò basai tapandăn tathûmè arahānbathämò picāphao ta aolandò thū mō taiprei nu.

20. Mađ phුdau lahan rāsai tapandăn Covid-19 tathûya? Basař tapandăn tahtû tamă?

Mađ phුdau lahan beirānaū Covid-19 tasăkhein nu, htüda tasăsaò dò taphūdau tasă akăru khaucă, rađ basai riķađkhlō tapandăn tathû mè pra theita lahan taiba prei nu. Blānmè, tapandăn tathû ülahan arahända tarađ takika dò rānađda tasă aò da tamănu baniswī dò pra rahän taswîtasă samu (sarawün) lahan dò sainaò saôka.

21. Mađnū lahan sai Covid-19 tapandăn tathû da cōda?

Covid-19 tapandăn tathû mè mōnnein mōnlă babwaļhō lahan manăi mađnū lahan nulě saida dò lai anaònulě phīađ dalař picāphao nū da, hankhau tadăbein taaòsaò aòma aphon daūlaō ba. Saihtū arīkaō lablan htař nathän saithă anaölablan mè da.

22. Tasănaò (common cold/ seasonal flu) htühtař sai Covid-19 tapandăn tathû daya? sai tasănaò tathûhtař püdađ dò saiceinblan Covid-19 tapandăn tathû da?

Beř tasănaò (common cold/ seasonal flu) htühtankhein rađ cōbasai Covid-19 tapadăn tathû. Tasăbahaicein sainaòsađ Covid-19 tapandăn tathu ka.

Saiyađ Tasănaò tapandăn tathû baaòcôn (7) dađ htař rābasainaò Covid-19 tapandăn tathu ka pra cānplan lahan phītheingă ba prei nu.

23. Saibahtař Tasănaò tathû (Flu vaccine) mè cōsai Covid-19 tapandăn tathû da ya?

Tasănaò tathû (Flu vaccine) nu, arahanyđda tasănaò hò dò acōrahända Covid-19 tasă. Khaucă rađ basai Covid-19 tapandăn tathû. Tasănaò dò Covid-19 tapandăn tathû nu, babwai côn (7) dađ pratheita lahan phītheiyađba prei nu.

24. Saihtaŭ Covid-19 tapandän tathû ařikař lablan dò anaolablan anānkhû tapandän tathû bacōtalyǔncümè sai daya?

Hankhau tabein taaosaò aòma aphon mè raǒ basai tapandän tathû laraňhò phîthei yaǒprei. Akăru sǔkăn lahan blaň u bao u hő tapandän tathû cōtalyǔncü arikai blānmè talaklan amaiasan cōnaňba mő. Dő tanaňba tathû tapántasă ba aò taimè paphî pra theita tamacü dò basai tapandän tathû nè.

25. Raǒbasai tapandän tathû naolablan khein cōsaiba dò basaiceinblan tathû talyǔncü beimakhein? (bacōba) tathû cōtalyǔn kaŭ basaiceinblan püblan?

Tapandän tathû alüaha kaba kabwaňhtan nu, raǒbasai manai tamalan aò. Anaolablan tapandän tathû mè cōtalyǔn dò lahan, basai (21) akaü dò lahan mè (28) taň (42) daǒ dicôn basaiba. Nai tamalan khein basaimè tapandän anānkhû araókhlöñ ba. Anaolablan anānkhû saiba cōda batai mè raǒbasai babwaň saô nè. Tapandän tathûanānkhû pra theikhautheingă lahan taiyaǒ Răbasai saô anaolablan prei nu.

‘Tabao u aò ceinklon yaǒ nathän, tapandän tathû anaò lablanmè alüaha babwaňtaò theibaprei nu.

26. Saihtě Covid-19 tapandän tahtû (2) blan dò htühtan da Covid-19 tasă mară?

‘Covid-19 tapandän tahtûmè manai akăru tapandän tathû. Sai tapandän tathû htaň nǔsadí arahănda tasă. Pra lapra bei rí cōsai tapandän tathû (2) sadí khein tasă ba au mè basai tapandän tathû nahtän htühtan da tasăprei.

Tapandän tathû laswňkhan acō rahänlonda tasă layakhau (100) dò pralaumđnein mõnlă, tasăaò lakahti aò/cōaò dònän khükhan ā akă pwünba tarahän yň dò tasăthû rănaňda (Breakthrough infection) usû bada. Saihtaŭ babwaň tapandän tathû nathän pra lahan tasă rănaňba da. Umèka dò tapwünba tapandän tathû dò tasăthûrănaň (Vaccine breakthrough cases).

27. Saihtaŭ tapandän tathû nüblan dò tasărănaňba lahan bahaiceinblankhein răbasaitħa tapandän tathû ya?

Saihtaŭ tapandän tathû nathän tasă mè rănaň pra lahan. Umèka dò tapwünba tapandän tathû dò tasăthûrănaň (Vaccine breakthrough cases). Dòthă tasăthû akăru khaucă rănaň da mèmwaiňmwai. Arň lablan naňba takhükhan ā aò á nathän anaolablan tasăthû anānkhû acōnaňbada babwaň tapandän dò tasă rănaňba. Khaucă tasăbarănaň mè htüda tasăsaò.

Bei kanař khein basaiceinblan tapandän tathûaò hankautabein taaòsaòaòma aphon tai cõ aò mõ.

28. Saihtaň Covid-19 tapandän tathû nüblan dò bei lă cõngïdau răbasaiceinblan tapandän tathûya?

Saihtaň Covid-19 tapandän tathû nüblan dò bei lă cõngïdau răbasaiceinblan tapandän tathû hankautabein taaòsaòaòma aphon tai cõ aò mõ. raõ basai bataimè hankautabein taaòsaòaòma aphon katai phlõnba mõ.

29. Saihtaň Covid-19 tapandän tathû nüblan dò raõsaithă tapandän tathû akăru ya?

Tasăthû dò thû akăru nănhhû makař kacõhtûda tasăsaò dò tahtû taimè raõ basai babwâi tapandän tathû hankautabein taaòsaòaòma aphon taiba. Beř tamalan akheinklan aomè basaiba tapandän tathû.

Acõlobadò praphî tapandän lahan ahtûda praraõnaňba lahan cõnaňba dò tapandän phyûnlan yôlan. tapandän tasän anănhhû htûda tadiridän khaucă naňba tapandän tathûbahtaň cõrâphî tapandän tathû pë.hankhu tăbein taaòsaòaòma aphon nulë cõphîtheingäyaõ bamõ. Kanaikhein akăru sükän lahan nulë bao u plaõ u mõ.

Hankhu tăbein taaòsaòaòma aphon nulë cõphî ä basai tapandän tathû thyňnblan lablan anănhhû nè.

Reference:

WHO: Novel Coronavirus-2019 - Questions and Answers

CDC: Coronavirus – Frequently Asked Questions (FAQ)

UNICEF: Novel Coronavirus – FAQ

UK National Health Service – Covid-19 Vaccine

Serum Institute: FAQ – Covishield

SOP of AstraZeneca_Storage and Thawing Use